

Το σχήμα της μεταφοράς στον επιστημονικό λόγο: εφαρμογή στο λεξιλόγιο της ανατομίας

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

ansym@lit.auth.gr

11^ο ΕΛΕΤΟ

Αθήνα 9-11 Νοεμβρίου 2017

Περιεχόμενα

0. Εισαγωγή

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

2. Η ορολογική μεταφορά

3. Επίλογος

Βιβλιογραφία

0. Εισαγωγή

- **Μεταφορά:** στη λογοτεχνία ως υφολογικό μέσο ή ρητορικό στολίδι
- βασικός παράγων της νόησης με τον οποίο σχηματοποιείται το «άγνωστο»
- βασικός μηχανισμός κατανόησης του κόσμου
- καθοριστικός ρόλος στη δόμηση της αφηρημένης σκέψης

0. Εισαγωγή

- **Ορολογία:** ευρύτατη χρήση της μεταφοράς
στεφανιαία αρτηρία (Καρδιολογία)
έλικας (Βιολογία)
ηχητικό κύμα, ζώνη συχνοτήτων, κοιλία
(Ακουστική)
κατώφλι – οροφή (Ακουστική, Οικονομία)
ημισφαίριο (Ανατομία)
κεφαλή (Ακουστική, Γλωσσολογία)
αυχέννας (Γεωλογία)

0. Εισαγωγή

- **Ανατομία:** οι όροι συχνά στηρίζονται
- είτε στην **οπτική αντίληψη** (= ορίζονται με βάση τις περιγραφικές ιδιότητες των αντικειμένων αναφοράς τους):
 - βολβός ‘σφαιρική ρίζα φυτού’ → βολβός οφθαλμού (ανατομία)*
- είτε στη **λειτουργία** των αντικειμένων αναφοράς:
 - αγγείο ‘δοχείο που εμπεριέχει υγρό’ → αιμοφόρο αγγείο (ανατομία).*

0. Εισαγωγή

- **Υλικό:**

Ελληνο-ιταλικό Γλωσσάρι όρων ανατομίας του ανθρώπου» Κ. Ζωντανού

- **Μέθοδος:** έρευνα του σημασιολογικού τμήματος ετυμολογικών λεξικών προς εντοπισμό της **κυριολεκτικής** και της **παραγόμενης μεταφορικής σημασίας**.

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

1) Τοπικές σχέσεις

- είτε άμεσα με

α) επιρρήματα που λειτουργούν ως επίθετα:
άνω/κάτω χείλος, *αδένας έσω/έξω*
έκκρισης, εγγύς/πόρρω όραση, *εν τω βάθει*
μηριαία αρτηρία

β) προθήματα: *υπό*φυση, *ενδο*κάρδιο,
*μεσε*γκέφαλος, *από*φυση, *επι*γλωττίδα,
*επι*γονατίδα, *επι*νεφρίδιο, *προ*στόμιο,
*παρε*γκεφαλίδα, *περι*κάρδιο, *αντι*βράχιο,
*αντί*χειρας

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

- γ) τοπικά επίθετα: *πλάγια κοιλία, πρόσθια/οπίσθια υπερώα, άκρο χέρι, αριστερός/δεξιός πνεύμονας, μέση ρινική κόγχη, κεντρική/περιφερειακή ζώνη του νεφρού*
- δ) τοπικά ουσιαστικά: *θωρακικό άκρο, εγκεφαλικό κέντρο, πρόδομος του λάρυγγα*
- είτε έμμεσα με τη χρήση επιθέτων με επίθημα και ουσιαστικό-βάση που κατονομάζει όργανο: *εντερικός αδένας, μετωπιαία αύλακα, μηριαία αρτητή, ωλένια αρτηρία.*

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

2) Δηλώνεται η **λειτουργία** των οργάνων:
*ιδρωτοποιός/ σιελογόνος αδένας,
ουροφόρα σωληνάρια, αιμοφόρα
αγγεία, αισθητήρια όργανα, ακουστικά
οστάρια, αναπνευστική βλεννογόνος,
καμπτήρας/ σφιγκτήρας μυς,
φωνητικές χορδές, οπτικό νεύρο,
αναπαραγωγό/ ερειστικό κύτταρο*

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

3) Περιγράφονται

το **σχήμα**:

- *στρογγύλος/ πλατύς μυς, πολύγωνο οστό, ημικύκλιοι σωλήνες, λοξός μυς, σταυρωτός σύνδεσμος – (πολυλεκτικά σύνθετα): μιτροειδής/ σιγμοειδής βαλβίδα, σφηνοειδές οστό*
- **οι διαστάσεις:**
- *βραχύς/ μακρός απαγωγός μυς, επίμηκες οστό*
- **ο τρόπος λειτουργίας τους:**
- *κινητή/ σταθερή άρθρωση*
- **η εξωτερική εμφάνιση:**
- *τριχωτό δέρμα, ραβδωτό σώμα, οδοντωτή ραφή*
- **η υφή:**
- *διαφανές διάφραγμα, ελαστική ίνα, οστέινοι σωλήνες, εμμύελη ίνα, λιπώδης ιστός, υμενώδης κοχλίας, ινώδης χόνδρος.*

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

4) Πολυλεκτικό σύνθετο:

- **ΕΠΙΘΕΤΟ** κύριο όνομα του ερευνητή + **ΟΥΣ**

βαρθώνειος πόρος < Bartolino

βελλίνεια σωληνάρια < Bellini

βερτίνειος στύλος < Bertin

βωμάνειο έλυτρο < Bowmann

ευσταχιανή σάλπιγγα < Eustachio

λιβερκύνειος αδένας < Lieberkuhn

μαϊβομιανός/μειβομιανός αδένας < Meibom

μαλπιγιανή στιβάδα < Malpighi

ουαρόλειος γέφυρα < Varolio

ρολάνδειος αύλακα < Rolando

σιλουΐειος σχισμή < Silvio

φαλλόπεια σάλπιγγα < Falloppio

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

4) Πολυλεκτικό σύνθετο:

- **ΟΥΣ + ΟΥΣ σε γενική**
βαλβίδα του Bauhin
κόγχη του Santorini < Santorini
κύτταρο του Purkinje < Purkinje
λήκυθος του Vater < Vater.
νησίδα του Langherans < Langherans
πόρος του Wharton < Wharton
πόρος του Wirsung < Wirsung
σωληνάριο του Ferrein < Ferrein
σωμάτιο του Meissner < Meissner
σωμάτιο του Ruffini < Ruffini,
υμένας του Reissner < Reissner

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

5) Μεταφορά

α) Ουσιαστικά:

αγγείο, άκανθα ωμοπλαταιαία, **αμυγδαλή**, δακρυϊκός **ασκός**, **αύλακα** της γλώσσας, **αυχέννας** του δοντιού, ελικοειδής **αψίδα**, οφθαλμικός **βολβός**, μυϊκός **δακτύλιος**, τελικό **δενδρύλλιο**, **δέντρο** της ζωής, **δίκτυο** τριχοειδών, **δίσκος**, **έδαφος** του στόματος, **ελαία**, εγκεφαλική **έλικα**, **ζώνη**, εγκεφαλικό **ημισφαίριο**, **θόλος** κρανίου, **υπερώιο ιστίο**, γλωσσοϋπερώια **καμάρα**, **κάψα** του φακού, **κεφαλή** του οστού, βρογχικός **κλάδος**, **κλωνίο**, θωρακικός **κλωβός**, **κοιλία** καρδιάς, **κόλπος** της καρδιάς, **κορμός**, **κορυφή** της γλώσσας, **κοχλίας**, **λεκάνη**, **λήκυθος**, **λιμνίο**, **μήλο** του Αδάμ, **μηνίσκος**, **μίσχος** της υποφύσεως, **νημάτιο**, **νησίδα**, **ουρά** της επιδιδυμίδας, **ουρανίσκος**, **πέταλο**, μυελώδης **πυραμίδα**, **ραβδία**, **ράχη** άκρου χεριού, **ρίζα** του δοντιού, **σάλπιγγα**, **σκώληκας**, **στεφάνη** του βλεφάρου, **στόμιο** της μήτρας, **τόξο** του ποδιού, **τύμπανο** του ωτός, οδοντικό **φατνίο**, εγκεφαλικός **φλοιός**, **χαλινός** της γλώσσας, μυϊκός **χιτώννας**, **χείλος** του βλεφάρου, **ωτίο** της καρδιάς.

1. Τρόποι κατονομασίας στην ανατομία

- **β) Ουσιαστικό-βάση των επιθέτων:**

αγκιστρωτό οστό, ακανθώδης απόφυση, ακτινοειδείς ίνες, ακτινωτός μυς, απιοειδές στόμιο, αυλοειδές οστό, βοτρυοειδής αδένας, βυτιοειδές σωματίο, δακτυλιοειδής σύνδεσμος, δελτοειδής μυς, ελικοειδές γάγγλιο, ηθμοειδές οστό, θυρεοειδής αδένας, καλυκοειδής θηλή, δικέφαλος μυς, κρικοειδής χόνδρος, κρυσταλλοειδής φακός, κυβοειδές οστό, κωνική θηλή, κωνοειδείς πόροι, λιθοειδές οστό, μαστοειδές οστό, μηνοειδής βαλβίδα, μιτροειδής βαλβίδα, μυκητοειδής θηλή, πυραμιδοειδής εξοχή, ραβδιοφόρα κύτταρα, ρομβοειδής εγκέφαλος, σηραγγώδες σώμα, σιγμοειδής βαλβίδα, σκαφοειδές οστό, σκωληκοειδής απόφυση, στεφανιαία αρτηρία, σφηνοειδές οστό, τοξοειδής ίνα, τραπεζοειδής μυς, τριχοειδές αγγείο, τυλώδες σώμα, υαλοειδής ουσία, υδατοειδές υγρό, σωλήνες υμενώδεις, υοειδές οστό, φλοιώδης ουσία, φυλλοειδής λάχνη, ωοειδές σωματίο.

- **γ) Επίθετο: τυφλή κηλίδα.**

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Θεωρίες ερμηνείας μεταφοράς:**
- **Αριστοτέλης:** μεταφορά ως **αναλογία** ανάμεσα σε δύο πεδία
- Μεταφορά ως **γνωστική διαδικασία**, που τοποθετείται στο επίπεδο της εννοιοποίησης ανάμεσα σε ένα εννοιακό πεδίο-πηγή και σε ένα εννοιακό πεδίο-στόχο
- **Εννοιακό πεδίο-πηγή:** εμπειρικά προσιτό, απτό και οικειότερο, από το οποίο θα αντλήσει τις αντιληπτικές ιδιότητες που θα μεταφέρει στο λιγότερο οικείο **εννοιακό πεδίο-στόχο**, προκειμένου να το κατανοήσει.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Μεταφορά, γνωσιακή διαδικασία, είναι αλλαγή πεδίου, λόγω αναλογίας, ομοιότητας ή σύγκρισης ανάμεσα σε διαφορετικά εννοιολογικά πεδία.**
- **Κοινές ιδιότητες** ανάμεσα στα πεδία επιτρέπουν τη μεταφορά
- Ωστόσο αναδύονται **νέα σημασιολογικά χαρακτηριστικά**, εφόσον η εφαρμογή αφορά διαφορετικά πεδία.
- Οι ιδιότητες ανήκουν κυρίως στην **οπτική αντίληψη** ενυπάρχουν στα αντικείμενα αναφοράς ουσιαστικών, αλλά και διεπιδρούν με τον άνθρωπο, αφού διερμηνεύονται από την **ανθρώπινη εμπειρία**.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Μεταφορά:** Πώς αντιλαμβανόμαστε την ομοιότητα;
- Προκύπτει σημασιακή ασυμβατότητα
- Οι μεταφορές, προϊόντα συγκεκριμένων εμπειριών, δεν παράγονται τυχαία
- **Αποτελούν συνεκτικά συστήματα που δομούν με συστηματικό τρόπο το εννοιολογικό μας σύστημα, το οποίο δομεί τη γλώσσα.**
- Ποιος ο **στόχος** της μεταφοράς; Κατανόηση
 - μιας εμπειρίας με τους όρους άλλου είδους εμπειρίας,
 - ενός εννοιακού πεδίου με τους όρους άλλου εννοιακού πεδίου.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Ορολογική μεταφορά:**
εγκαθιστά ένα **σημασιολογικό σύνδεσμο** ανάμεσα σε αντικείμενα που ανήκουν σε διαφορετικά πεδία, επιλέγοντας ορισμένα εξέχοντα σημασιολογικά χαρακτηριστικά και αγνοώντας άλλα
 - Συνεπώς χρήση σε νέα συμφραζόμενα
 - από το **γενικό λεξιλόγιο** στον **επιστημονικό λόγο**
 - από **έναν επιστημονικό κλάδο σε άλλο**,
 - ανάδυση της **διαχρονικής διάστασης:**
ΑΕ *ἀγγεῖον* 'δοχείο' (γενικό λεξιλόγιο) → *ἀγγεῖον* (ανατομία),
ἀκανθα (βοτανική) → *ἀκανθα* (ανατομία).
- Οι νέοι όροι συμβατικοποιούνται, εγκαθίστανται στο γλωσσικό σύστημα και συνιστούν πλέον τμήμα της επιστημονικής ορολογίας νέου κλάδου.

2. Η ορολογική μεταφορά

Στη ΝΕ δύο περιπτώσεις:

A) **1 μόνο μορφή** (για την επιστημονική ορολογία και για τον καθημερινό λόγο): *καρδιά*.

B) λόγω της διαχρονίας για το ίδιο αντικείμενο αναφοράς **2 μορφές** (**όρος** ανατομίας - επιστημονικός λόγος και **λέξη** - καθημερινός λόγος):

κεφαλή (όρος ανατομίας) [+ τυπικό/λόγιο]

κεφάλι (λέξη καθημερινού λόγου) [+/-τυπικό/+/-λόγιο].

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Πεδία-πηγή:**
- **1) Βοτανική:** άκανθα, αμυγδαλή, βάλανος, βολβός, δενδρύλλιο, δένδρο, κλάδος, κλωνίο, κορμός, μήλο, μίσχος, ρίζα, φλοιός, φύλλο
 - ακανθώδης, απιοειδής, βοτρυοειδής, καλυκοειδής, φλοιώδης, φυλλοειδής.
- **2) Γεωφυσικό τοπίο:** ανατολή, ουρανός, αύλακα, έδαφος, ισθμός, σήραγγα, τάφρος, χοάνη
 - ακτινοειδής, ακτινωτός, αυλοειδής, κρυσταλλοειδής, σηραγγώδης, υδατοειδής.
- **3) Ζωικός κόσμος:** κέρας, κοχλίας, ουρά, πορφύρα, σκώληκας, ωό
 - αραχνοειδής, μυκητοειδής, σκωληκοειδής, ωοειδής.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **4α) Ανθρώπινες κατασκευές:** αγγείο (< ἀγγεῖον ‘δοχείο’), άλυσος (< ἄλυσις ‘κόσμημα’), ασκός (< ἄσκός ‘δερμάτινο δοχείο’), βαλβίδα (από το σύστημα άρδευσης), έλικας (από το σχήμα κοσμημάτων), ζώνη (από το χώρο της ένδυσης), ηθμός (‘φίλτρο’), κάψα (‘θήκη’) κλωβός, κώδωνας, λήκυθος, πέταλο (< πέταλον ‘λουλουδένιο στεφάνι’), σάλπιγγα, στεφάνη, ταινία, τύμπανο, χαλινός, χιτώνας – αγγιστρωτός, δελτοειδής, ελικοειδής, ηθμοειδής, κρικοειδής, οβελιαίος, σιγμοειδής, σκαφοειδής, στεφανιαίος, σφηνοειδής, υαλοειδής, υοειδής (‘σε σχήμα Υ’).
- **4β) Κτίσματα** ως ανθρώπινες κατασκευές: αψίδα, θόλος, καμάρα, λαβύρινθος, πρόδομος, πυραμίδα – πυραμοειδής, πυραμιδοειδής.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **5) Ανθρώπινη ενασχόληση:**
δίκτυο (από το **ψάρεμα** στην ανατομία),
δίσκος (από το **αθλητικό** λεξιλόγιο),
ιστίο (από το **ναυτικό** λεξιλόγιο), τόξο, φάλαγγα,
θυροειδής (θυρεός 'είδος μακρόστενης ασπίδας στο
σχήμα της θύρας/πόρτας' από την **τέχνη του πολέμου**),
τοξοειδής (από την τέχνη του πολέμου),
κυβοειδής, κωνοειδής, ρομβοειδής, τραπεζοειδής (<
τραπέζιον 'γεωμετρικό σχήμα') (από τη **γεωμετρία**).
- **6) Θρησκεία:** μιτροειδής.

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Υποκοριστικά:** το ουσιαστικό βάση εντάσσεται στις παραπάνω 6 κατηγορίες: *δακτύλιος, λιμνίο, μηνίσκος (< μηνίσκος 'αντικείμενο σε σχήμα μισοφέγγαρου (γεωμετρικό σχήμα) < μήνη 'φεγγάρι'), νημάτιο, νησίδα, ουρανίσκος, ραβδία, στόμιο, φατνίο, ωτίο –*
- *δακτυλιοειδής, μηνοειδής.*

2. Η ορολογική μεταφορά

- **Σχέση πολυσημίας** (όχι ομωνυμίας) ανάμεσα στις σημασίες μιας μορφής με κυριολεκτική και παραγόμενη μεταφορική σημασία (Lakoff & Johnson 1980)
- Έτσι ερμηνεύεται η **συστηματικότητα** των μεταφορικών σημασιών.
- Η ορολογική μεταφορά συνιστά σημαντικό μέσο δημιουργίας **σημασιολογικών νεολογισμών**.

2. Η ορολογική μεταφορά

- Το **ανθρώπινο σώμα** κατέχει κεντρική θέση στη δόμηση της εμπειρίας.
- Η μεταφορά **ΤΟ ΕΓΓΥΤΕΡΟ ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ:**
όροι ανατομίας του ανθρώπινου σώματος χρησιμοποιούνται στην κατονομασία **όρων του γήινου τοπίου** στο πλαίσιο της μεταφοράς **ΕΝΑ ΒΟΥΝΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟ:**
αυχένας, κεφαλή, κοιλία, κόλπος, κορυφή, λεκάνη, μύτη, πλευρά (βουνού), ράχη (βουνού), στόμα/στόμιο, χείλος (γκρεμού) – δικέφαλος, μαστοειδής, ορογόνο, τρικέφαλος, τριχοειδής, τυλώδης (< τύλη 'καμπούρα, κάλος, εξόγκωμα'), υμενώδης – τυφλός.

2. Η ορολογική μεταφορά

- Ο τομέας της **οπτικής αντίληψης** είναι κυρίαρχος/ μεταφορές που στηρίζονται στο **εξωτερικό σχήμα ενός αντικειμένου:**
 - *κεφαλή – κεφαλή οστού*
 - *κόλπος ‘αγκαλιά’ – κόλπος της καρδιάς*
 - *στόμα – στόμιο της μήτρας*
 - *ώτα – ωτίο της καρδιάς.*

2. Η ορολογική μεταφορά

- Διεύρυνση της μεταφοράς ΕΝΑ ΒΟΥΝΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟ:
ΤΟ ΓΗΙΝΟ ΤΟΠΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟ:
Λεκάνη (Μεσογείου), πόδι (Χαλκιδικής).
- Αντίστροφος προσανατολισμός:
το γήινο τοπίο λειτουργεί ως πεδίο-πηγή
το ανθρώπινο σώμα ως πεδίο-στόχος:
- *αύλακα (γλωσσική), έδαφος (του στόματος), ισθμός (μήτρας), κορυφή (κεφαλής), ουρανός, τάφος (θηλής), χοάνη (υποφύσεως).*
- **Γήινο τοπίο και άνθρωπος:** δύο διαφορετικά πεδία για την κατανόηση των οποίων ανατρέχουμε από το ένα στο άλλο με αμοιβαίο τρόπο.
- **Συστηματικότητα** ανάμεσα στις έννοιες
- **Προβλέψεις** στην ανάπτυξη μεταφορικών εννοιών ακόμη και του προσανατολισμού τους.

2. Η ορολογική μεταφορά

- Δεν καταστρατηγείται ο **μονοκατευθυντικός προσανατολισμός** από το περισσότερο απτό και οικείο στο λιγότερο απτό και οικείο για την κατανόηση εννοιακού πεδίου με όρους άλλου εννοιακού πεδίου:
- ποιο ορίζεται κάθε φορά ως πεδίο-πηγή και ποιο ως πεδίο-στόχος εξαρτάται από τις **προϋπάρχουσες εμπειρίες και τις επιστημονικές γνώσεις** για το συγκεκριμένο πεδίο που διαθέτει ο άνθρωπος έως εκείνη τη στιγμή:
- Ο William Harvey (17^{ος} αι.) διατύπωσε ένα ορθό μοντέλο της κυκλοφορίας του αίματος (ανθρ. σώμα πεδίο-στόχος) με βάση το σύστημα άρδευσης και αποχέτευσης των υδάτων στα ολλανδικά κανάλια της εποχής εκείνης (πεδίο-πηγή).
- Η μελέτη της ιστορίας της κάθε επιστήμης συμβάλλει αποφασιστικά στη διαλεύκανση της σειράς εμφάνισης των σημασιών σε μια πολύσημη λέξη.

2. Η ορολογική μεταφορά

- Έννοιες του ελληνικού πολιτισμού:
- ΑΕ λαβύρινθος ‘μυθολογικό πολύπλοκο ανάκτορο του Μινώταυρου’ → στην ανατομία λαβύρινθος για όργανα που το σχήμα ή η διάταξή τους θυμίζει λαβύρινθο,
- φάλαγξ ‘επιμήκης διάταξη στρατιωτικού σώματος’ → φάλαγξ ‘επίμηκες οστό των δακτύλων’,
- Έγιναν κτήμα της ιατρικής ορολογίας του δυτικού κόσμου μέσω της λατινικής με τη μορφή των άμεσων δανείων:
- ΑΕ λαβύρινθος > λατ. labyrinthus > γαλλ. labyrinthe, αγγλ. labyrinth
- ΑΕ φάλαγξ/φάλαγγες > λατ. phalanx > γαλλ. phalange/phalanges, αγγλ. phalanx/phalanges,
- και των μεταφραστικών δανείων: ΑΕ άγγειον > λατ. vasculum > υστερολατινική vascellum > γαλλ. vaisseau/αγγλ. vessel
- Κοινό πολιτισμικό υπόστρωμα στον επιστημονικό λόγο του δυτικού πολιτισμού.
- Εξέταση στο πλαίσιο της διαγλωσσικής αντιστοιχίας του βαθμού χρήσης των ίδιων ορολογικών μεταφορών.

3. Επίλογος

- «Στις μεταφορές δεν αναλογεί απλώς ένας πλουμιστός τρόπος έκφρασης, αλλά ένας τρόπος να *σκεφτόμαστε* για τα πράγματα· και, ιδιαίτερα, για τα λιγότερο απτά πράγματα» (Βελούδης 2005)
- **Μεταφορά: θεμελιώδης γνωστικός μηχανισμός για την κατανόηση της εμπειρίας μας**
- **Επιτρέπει να αντιλαμβανόμαστε νέες ή αφηρημένες έννοιες μέσα από την εμπειρία μας.**

3. Επίλογος

- Το σχήμα της μεταφοράς δεν αφορά μόνο τη γλώσσα της λογοτεχνίας ή ακόμη και της καθημερινότητάς μας αλλά και τη γλώσσα της επιστήμης.
- **Ορολογική μεταφορά:** ανατομία, επειδή οι όροι στηρίζονται
 - στην **οπτική αντίληψη** και συνεπώς ορίζονται με βάση τις περιγραφικές ιδιότητες των αντικειμένων αναφοράς τους
 - στη **λειτουργία** των αντικειμένων αναφοράς τους.
- Οι πρόγονοί μας, για να κατονομάσουν νέες έννοιες στο χώρο της ανατομίας χρησιμοποίησαν μεταφορές που πηγάζουν από το **περιβάλλον των εμπειριών** τους και του **πολιτισμού** τους.
- Η αρχαιοελληνική γραμματεία εμπεριέχει ακριβείς περιγραφές του ανθρώπινου σώματος και αποτελεσματικούς τρόπους ίασης:
- η **ΑΕ ιατρική ορολογία μεταλαμπαδεύτηκε μέσω της λατινικής στον δυτικό κόσμο με όχημα τα άμεσα δάνεια και τα μεταφραστικά δάνεια εδραιώνοντας ένα κοινό πολιτισμικό υπόστρωμα στον επιστημονικό λόγο του δυτικού πολιτισμού.**

Βιβλιογραφία

1. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. *Νεολογικός δανεισμός της νεοελληνικής – Άμεσα δάνεια από τη γαλλική και αγγλοαμερικανική – Μορφοφωνολογική ανάλυση*, 1994, Θεσσαλονίκη, 298 σελ.
2. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. «Πετρ(ο)- και λιθ(ο)- ως στοιχεία της ελληνικής ορολογίας». *Ελληνική γλώσσα και ορολογία – ΕΛΕΤΟ 5*, 2005α, Αθήνα, 13-22.
3. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. «Όνόματα ύλης και μεταφορά». Στο *Γλώσσα και πολυπολιτισμικότητα – Αφιέρωμα στην καθ. Κ. Καρπούζα*, University Studio Press, 2005β, Θεσσαλονίκη, : 59-71.
4. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. «Πρόταση για τη διδασκαλία της μεταφοράς». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα – Πρακτικά της 26ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, 2005γ, Θεσσαλονίκη, σσ. 45-56.
5. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. «Το μόρφημα -ειδ(ής) στη Νέα Ελληνική». *Ελληνική γλώσσα και ορολογία – ΕΛΕΤΟ 6*, 2007, Αθήνα: 19–31, http://www.eleto.gr/download/Conferences/6th%20Conference/6th_01-23-Anastasiadi-SymeonidiAnnaPaper_V04.pdf
6. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Α. Φλιάτουρας. «Το χαρακτηριστικό [+/-λόγιο] στη νέα ελληνική: ορισμός και ταξινόμηση», *Greek linguistics-Proceedings of the 6th International Conference on Greek Language*, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2005, Ρέθυμνο 110-120. (<http://www.philology.uoc.gr/conferences/6thICGL/gr.htm>).
7. Βελούδης, Γ. *Η σημασία πριν, κατά και μετά τη γλώσσα*, Αθήνα, Κριτική, 2005, 367 σελ.
8. Chantraine, P. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque – Histoire des mots*. Paris, Klincksieck, 1968/2009.

Βιβλιογραφία

9. Dirven R. & M. Verspoor. *Cognitive Exploration of Language and Linguistics*. Amsterdam, Philadelphia, J. Benjamins, 1998. Μετάφραση στα ελληνικά – προσαρμογή – επιμέλεια Αγγελικής Αθανασιάδου & Μιχάλη Μηλαπίδη, *Γνωστικές ανιχνεύσεις στη γλώσσα και στη γλωσσολογία*. Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2004.
10. Ζωντανός Κ. «*Ελληνο-ιταλικό Γλωσσάρι όρων ανατομίας του ανθρώπου*» (επιμ. Ε. Κασάπη-Ζωντανού). Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 1998.
11. Kövecses Z. *Metaphor. A practical Introduction*. Oxford. New York: Oxford University Press, 2002.
12. Lakoff, G. & M. Johnson, *Metaphors we live by*. Chicago, University of Chicago Press, 1980.
13. Liddell, H. G. & R. Scott, *Greek-English Lexicon with a Revised Supplement*, Clarendon Press, Oxford, 1996.
14. Marque-Pucheu, Chr. "Présentation". *Langue Française* 2001, τεύχος 129, σελ. 3-20.
15. Oliveira I. *Nature et fonctions de la métaphore en science – L'exemple de la cardiologie*, Paris, L'Harmattan, 2009, σελ. 219.
16. Rey A. *Dictionnaire historique de la langue française*. Παρίσι, Dictionnaires Le Robert, 1992, 2 τόμοι.
17. Sweetser E. *From Etymology to Pragmatics: Metaphorical and Cultural Aspects of Semantic Structure*. Cambridge. Cambridge University Press, 1990.
18. *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, 1998.

Σας ευχαριστώ πολύ